

Zawory zwrotne do przepompowni ścieków zawierających fekalia

Część III. Wprowadzenie zaworów zwrotnych kolanowych do obrotu

Mirosław Szuster

Wstęp

Fakt stworzenia w Unii Europejskiej systemu oceny wyrobów budowlanych, przyjętego we wszystkich krajach Wspólnoty wiąże się ściśle z pojęciem „Europejski system oceny zgodności wyrobów budowlanych” i dotyczy bezpieczeństwa, jakości oraz trwałości wznoszonych obiektów budowlanych, które w znacznej mierze zależą od właściwości użytkowych i własności technicznych poszczególnych wyrobów czy też zestawów wyrobów użytych do ich wznoszenia.

Przygotowanie jednolitych systemów oceny jakości wyrobów nie ominęło również takich wyrobów budowlanych jak zawory zwrotne z przeznaczeniem do ścieków zawierających fekalia jak i ścieków bez fekaliiów.

Dyrektywa RE nr 89/106/EWG

Jeżeli istnieją stosowne regulacje Unii Europejskiej ustalające wymagania techniczne dla określonej grupy wyrobów, mają one pierwszeństwo przed regulacjami krajowymi, w tym zakresie. W odniesieniu do wyrobów stosowanych w budownictwie głównym elementem harmonizującym ten obszar jest Dyrektywa Rady Europy nr 89/106/EWG „w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych”. Oprócz zadania zniesienia barier technicznych w obrocie wewnątrz samej wspólnoty, stanowi ona podstawowy dokument unifikacyjny dla całego budownictwa.

W Polsce podstawowymi aktami prawnymi wdrażającymi w/w dyrektywę są:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 - Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. nr 207, poz. 2016 z późn. zmianami) ustalająca, między innymi, wymagania podstawowe dla obiektów budowlanych wznoszonych na terytorium RP
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. nr 92, poz. 881) wraz z przepisami wy-

konawczymi, określającymi zasady wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych oraz zasady ich kontroli przez organy administracji publicznej.

Wyrób budowlany

Wyrobem budowlanym, zgodnie z art. 2 pkt. 1 ustawy o wyrobach budowlanych, jest rzecz ruchoma, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczona do obrotu, wytworzona w celu zastosowania w sposób trwały w obiekcie budowlanym, wprowadzana do obrotu jako wyrób pojedynczy lub jako zestaw wyrobów do stosowania we wzajemnym połączeniu stanowiącym integralną całość użytkową i mająca wpływ na spełnienie wymagań podstawowych (bezpieczeństwo konstrukcji, bezpieczeństwo pożarowe, bezpieczeństwo użytkownika, higiena i zdrowie, ochrona przed hałasem, oszczędność i izolacyjność cieplna).

W szczególności wyrobami budowlanymi, a więc wyrobami podlegającymi przepisom ustawy o wyrobach budowlanych, są wyroby objęte mandataми Komisji Europejskiej na opracowanie norm zharmonizowanych wyrobów budowlanych i wytycznych EOTA do europejskich aprobat technicznych; zgodnie z art. 7 ust. 3 pkt. 1 ustawy o wyrobach budowlanych. Minister Infrastruktury ogłosił w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” z 2004 r. (nr 32, poz. 571) wykaz takich mandatów, wraz z ich zakresem przedmiotowym.

Zawory zwrotne do ścieków fekalnych jak i do wód deszczowych oraz ścieków organicznych mieszczą się w mandacie M/118 (CONSTRUCT 96/145A, rev.1) poz. 18 „Wyroby do kanalizacji” w następujących grupach wyrobów:

Testowany zawór na instalacji badawczej w położeniu leżącym

- a) zestawy elementów do przepompowni ścieków i urządzenia do oczyszczania ścieków,
- b) wyroby do kanalizacji na zewnątrz budynków - zestawy i elementy:
  - dla zakładów oczyszczania ścieków i urządzenia do oczyszczania ścieków w miejscu ich powstania (oczyszczalnie przydomowe),
  - do odprowadzania wody deszczowej,
  - do odprowadzania fekaliiów oraz ścieków organicznych - osadniki gnilne.

Zgodnie z rozporządzenia ministra infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. nr 198, poz. 2041) grupy tych wyrobów wymagają minimum systemu oceny zgodności 3, a więc z udziałem jednostki notyfikowanej (znak CE) lub akredytowanej (znak budowlany).

Przepis ust.1 art. 5 ustawy o wyrobach budowlanych precyzuje zapis art. 4 (o wprowadzaniu wyrobu budowlanego do obrotu):

„Wyrób budowlany nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych, jeżeli jest:

- 1) oznakowany CE, co oznacza, że dokonano oceny jego zgodności z normą zharmonizowaną albo europejską aprobatą techniczną, bądź krajową specyfikacją techniczną

- państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, uznaną przez Komisję Europejską za zgodną z wymaganiami podstawowymi, albo
- 2) umieszczony w określonym przez Komisję Europejską wykazie wyrobów mających niewielkie znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa, dla których producent wydał deklarację zgodności z uznanymi regułami sztuki budowlanej, albo
  - 3) oznakowany, z zastrzeżeniem ust. 4 (możliwość wydania rozporządzenia, dla określonych grup wyrobów, obowiązkowego oznakowania CE), znakiem budowlanym, którego wzór określa załącznik nr 1 do niniejszej ustawy."

Systemy oceny zgodności wyrobów budowlanych

Przepisy ustawy zakładają istnienie w Polsce dwóch systemów legalizacji wyrobów budowlanych:

- system europejski (wyroby budowlane oznakowane CE), odnoszący się do wyrobów, dla których istnieją zharmonizowane specyfikacje techniczne w postaci norm zharmonizowanych z dyrektywą 89/106/EWG lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych EOTA,
- system krajowy (wyroby budowlane oznakowane znakiem budowlanym) opierający się na specyfikacjach technicznych w postaci Polskich Norm lub krajowych aprobat technicznych.

System krajowy, oparty na znakowaniu wyrobów znakiem budowlanym, pełni funkcję uzupełniającą w stosunku do systemu europejskiego. Jego zakres przedmiotowy będzie sukcesywnie ograniczany w miarę rozszerzania zakresu wprowadzania zharmonizowanych z dyrektywą 89/106/EWG specyfikacji technicznych (norm zharmonizowanych i europejskich aprobat technicznych) i związanych z tym zakresem stosowania oznakowania CE. W chwili obecnej producenci wyrobów budowlanych mogą fakultatywnie stosować znakowanie CE lub oznaczenie znakiem budowlanym, gdyż normy zharmonizowane są wprowadzane jako Polskie Normy.

Wprowadzenie w ostatnim czasie do zbioru Polskich Norm normy zharmonizowanej dla: „Przepompownie ścieków w budynkach i ich otoczeniu

Tabliczka znamionowa zaworu

Zasady budowy i badania Część 4: Zawory zwrotne do przepompowni ścieków bez fekaliiów i z fekaliami (PN-EN 12050)" spowodowało duże zamieszanie na rynku armatury zwrotnej przydatnej do ścieków, zwłaszcza zawierających fekalia, gdyż nie można w żaden sposób ominąć cytowanej wyżej normy przy ocenie zgodności wyrobu. Dodatkowo okazało się, że badania typu przeprowadzone zgodnie z tą normą, zwłaszcza w odniesieniu do zaworów zwrotnych kulowych istniejących na rynku, trudno przeprowadzić z wynikiem pozytywnym i należałoby stworzyć nowe konstrukcje tych zaworów. Pierwszą taką konstrukcją zaworów spełniającą wymagania normy zharmonizowanej PN-EN 12050-4 jest konstrukcja zaworu zwrotnego kolanowego SZUSTER system.

Dopiero po przeprowadzeniu, z wynikiem pozytywnym, badań typu wykonanych przez jednostkę notyfikowaną (laboratorium notyfikowane) lub laboratorium akredytowane oraz zorganizowaniu zakładowej kontroli produkcji producent zaworu zwrotnego do ścieków fekalnych może przystąpić do sporządzenia deklaracji zgodności dla tego wyrobu i oznaczyć go znakiem CE lub znakiem budowlanym.

Podsumowanie

Pozostaje jeszcze do poruszenia kwestia dotychczas stosowanych dokumentów odniesienia przy ocenie zgodności zaworów zwrotnych do ścieków fekalnych. Jak powszechnie wiadomo, były nimi aprobaty techniczne wydawane przez Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Techniki Instalacyjnej „INSTAL” oraz Certyfikaty zgodności wystawiane przez Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Armatury Przemysłowej w Kielcach (obecnie już nie istnieje).

Wprowadzenie normy zharmonizowanej wstrzymuje dla objętego nią

wyrobu możliwość wydawania aprobaty krajowej. Wydane wcześniej aprobaty techniczne (wydane przed terminem wejścia w życie odpowiedniej normy zharmonizowanej) zachowują swoją ważność, do czasu upływu okresu ważności.

Zgodnie z przyjętą zasadą nadrzędnego traktowania norm zharmonizowanych, wszędzie tam, gdzie się one pojawiają, powinny zastępować krajowe techniczne specyfikacje odniesienia. Dlatego Polski Komitet Normalizacyjny zgodnie z ustawą o normalizacji przeniósł wszystkie normy branżowe do archiwum. Ich status norm archiwalnych pozwala na korzystanie z nich w niektórych indywidualnych przypadkach, lecz nie mogą one być podstawą do wprowadzania wyrobu budowlanego na rynek, a tym bardziej znakowania tego wyrobu znakiem budowlanym.

Jakby nie patrzeć, dla oznakowania wyrobu w postaci zaworu zwrotnego do ścieków fekalnych znakiem CE czy znakiem budowlanym, zawsze dokumentem odniesienia dla wystawienia deklaracji zgodności będzie norma zharmonizowana PN-EN 12050-4.

Niezwykle istotna, dla wprowadzającego wyrób do obrotu, jest aktualizacja Prawa Zamówień Publicznych (zapisy art. 30 PZP; Dz.U. 2006 nr 79 poz. 551), która w sposób jednoznaczny mówi, że opis przedmiotu zamówienia musi w pierwszej kolejności opierać się o cechy techniczne i jakościowe z zachowaniem Polskich Norm przenoszących normy europejskie (normy zharmonizowane) do opisu przedmiotu zamówienia, przygotowywanego przez Zamawiającego.

LITERATURA:

1. Norma PN-EN 12050-4
2. Zdjęcia instalacji badawczej w laboratorium firmy EkoWodrol Sp. z o. o. w Koszalinie.

Autor:

mgr inż. Mirosław Szuster jest właścicielem firmy Biuro techniczne „SZUSTER” oraz inżynierem ds. produkcji i rozwoju w firmie EkoWodrol Sp. z o. o. w Koszalinie.

Kontakt:

*e-mail: mirosław@szuster.pl
lub mirosław.szuster@ekowodrol.pl
tel. kom. 0 607 266 751*